

Voor wie?

De cursus biedt plaats aan maximaal 60 deelnemers. Deelname aan het inhoudelijke programma is bedoeld voor psychiaters, psychologen en psychotherapeuten.

Partners zijn van harte welkom bij de welkomstreceptie en de gezamenlijke dagelijkse lunches.

Accreditatie

Voor het programma van deze nascholingscursus is accreditatie **toegekend** voor

- psychiaters bij de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) met 20 punten;
- eerstelijnspsychologen bij het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) met 22 punten;
- klinisch (neuro)psychologen bij het Accreditatiebureau FGzPt met 20 punten;
- psychotherapeuten bij de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP) met 20 punten.

Datum en locatie

De cursus vindt plaats van zondag 6 t/m donderdag 10 mei 2018 in Rome, Italië.

Voor alle informatie over de cursuslocatie en het verblijf in Rome, ga naar www.lemion.nl/kwetsbaar.

Kosten

Het inschrijfgeld voor deelnemers aan deze cursus bedraagt € 1.395,-.

Daarbij inbegrepen zijn het cursusmateriaal, de welkomstreceptie, verfrissingen en lunches.

Vroegboektarief: bij aanmelding en betaling vóór 19 februari 2018 bedraagt het inschrijfgeld € 1.275,-.

Niet inbegrepen zijn de reis- en verblijfskosten en verzekeringen. Iedere deelnemer wordt verzocht een eigen reis-, ongevallen- en annuleringsverzekering af te sluiten. Naast de eventuele AMS-regeling (psychiaters) zijn er voor alle deelnemers aantrekkelijke fiscale aftrekmogelijkheden.

Inschrijven en wijze van betaling

U kunt zich inschrijven via www.lemion.nl/kwetsbaar.

Lemion® bevestigt de ontvangst van uw inschrijving. Let wel: u bent pas definitief ingeschreven na ontvangst van 50% van het inschrijfgeld. Deze € 697,50 dient binnen 2 weken na inschrijving door Lemion® te zijn ontvangen. Hierna krijgt u een officiële bevestiging van registratie. Als deze betaling niet binnen de gestelde 2 weken is ontvangen, wordt u automatisch op de reservelijst geplaatst. Dit vanwege de grote belangstelling voor deze cursus. Uiterlijk 6 april 2018 dient het gehele bedrag te zijn voldaan. Let wel: u ontvangt hierover geen betalingsherinnering.

Annulering

Een eventuele annulering dient uiterlijk 6 april 2018 per e-mail door Lemion® te zijn ontvangen. Bij annulering voor deze datum brengen wij € 75,- administratiekosten in rekening. Na deze datum kan geen restitutie plaatsvinden. Wel kan een collega uw plaats innemen.

Inlichtingen

Lemion® b.v.
MediArena 13
1114 BC Amsterdam
tel. 020 261 41 80
info@lemion.nl
www.lemion.nl

Lemion® ondersteunt:

DE KWETSBARE PSYCHE over veerkracht en beschermende factoren

5-DAAGSE NASCHOLING VOOR PSYCHIATERS, PSYCHOLOGEN EN PSYCHOTHERAPEUTEN

6 - 10 mei 2018

Rome, Italië

Martin Appelo

Nelleke Nicolai

Wouter Staal

Arjan Videler

Thema's

- de therapeutische relatie
- kinderen en jeugd
- ouderen
- persoonlijkheid

Inschrijven? Ga naar www.lemion.nl/kwetsbaar

www.lemion.nl/kwetsbaar

DE KWETSBARE PSYCHE

over veerkracht en beschermende factoren

Stoornissen van de psyche hangen rechtstreeks samen met psychische kwetsbaarheid. Als bijna de helft van alle Nederlanders ooit in het leven een psychische aandoening ontwikkelt, dan gaat het er om steeds weer te zoeken naar de oorzaken van die kwetsbaarheid. Beide fenomenen zijn een resultante van de interactie tussen aanleg en omgeving. Dat spreekt voor zich, maar welke factoren zijn daarvoor verantwoordelijk? En zijn die factoren voor iedereen hetzelfde?

Tijdens de cursus in Rome gaat het vanuit de expertise van vier prominente docenten over individuele kwetsbaarheidsfactoren en omgevingsstressoren. Maar daarnaast vooral ook over veerkracht gebaseerd op de constitutie van de persoon zélf en steun uit de omgeving. Plenair en in de serie workshops komen de overeenkomsten en verschillen per levensfase en persoonlijkheidsstructuur aan de orde: van de patiënt en niet te vergeten, van de behandelaar. Alles in samenhang en met het oog op de dagelijkse behandelpraktijk. Het doel is de deelnemers op klinisch relevante en inspirerende wijze mee te nemen in de veelkleurigheid van de kwetsbare psyche.

VIER SPREKERS, VIER THEMA'S

Martin Appelo Mensen met een narcistische persoonlijkheidsstoornis zijn slecht toegerust in het onderhouden van gelijkwaardige relaties. Velen, ook therapeuten, zijn bang of onzeker als ze een narcistische patiënt - die het liefst 'de vrije ruimte' vult - tegenover zich hebben. Narcisme is een (infantiele) vorm van zelfbescherming tegen krenkingen tijdens de vroege ontwikkeling en bij alle vaak negatieve vooroordelen, weten maar weinigen daar goed mee om te gaan. Kwetsbaarheid wordt besproken tegen de achtergrond van de narcistische cirkel; een wetenschappelijk gefundeerd model waarmee narcisme, zowel dat van de patiënt als van de behandelaar zélf, kan worden herkend en begrepen. Daardoor wordt het beter hanteerbaar, zowel in de therapeutische relatie als in het dagelijks leven.

Nelleke Nicolai Kwetsbaarheid kent vele kanten. Kwetsbaarheid als patiënt om je verhaal te doen vanwege schaamte om wie je bent, wat je hebt gedaan of hebt meegemaakt. In een samenleving waarin het stigma op psychische aandoeningen nog steeds groot is, zijn behandelingen dan ook gericht op het snel verhelpen van klachten, maar soms blijkt dat onmogelijk. Hoe geef je de patiënt de ruimte om kwetsbaarheid te ervaren en te accepteren? En wat te denken van de kwetsbaarheid van de therapeut? Overdracht en tegenoverdracht zijn niet altijd te vermijden wat aanleiding kan geven tot verlies van het therapeutisch kader. Ook kan het werken met moeilijke doelgroepen zijn tol eisen. Hoe transparant mag én kan je zijn en wat heeft dit voor effecten op de patiënt?

Wouter Staal Ontwikkelingsstoornissen als autisme, ADHD en verstandelijke beperking hebben een grote impact op iemands bestaan, de familie en de maatschappij. Niet alleen de medische aspecten spelen een rol. Functioneren op school of buitenschools, relaties, het vinden van een positie op de arbeidsmarkt... Voor iemand met een ontwikkelingsstoornis zijn het geen vanzelfsprekende aspecten van het leven. Ze maken kwetsbaar. Wanneer hij of zij ontregelt, moet allereerst worden nagegaan of er sprake is van óvervraging of óndervraging, voordat gerichte interventies worden ingezet. Een goede inschatting van iemands mogelijkheden en beperkingen is van groot belang. Dit geldt vrijwel altijd gedurende de gehele levensloop. In deze cursus zal e.e.a. worden toegelicht aan de hand van casuïstiek over verschillende ontwikkelingsstoornissen gerelateerd aan verschillende levensfasen.

Arjan Videler Ouderdom komt met gebreken. Lichamelijke en psychische kwetsbaarheid, de verzameling van risicofactoren om iets te mankeren, neemt met de jaren toe. Daarbij wordt de samenleving gekenmerkt door dubbele vergrijzing: niet alleen wordt de groep 65-plussers steeds groter, ouderen worden ook steeds ouder. Een aanzienlijk deel van onze vergrijzde populatie, vooral 75-plussers, is in vele opzichten een uitermate kwetsbare groep gekenmerkt door multimorbiditeit, polyfarmacie en een sterk toegenomen zorgbehoefte. Om welke psychische aandoeningen gaat het en wat zijn de luxerende factoren? En de kernvraag: valt er überhaupt nog winst te behalen bij de behandeling van deze kwetsbare ouderen?

Ach Rome...? Waar moet je beginnen om heden en verleden van die unieke stad in een paar woorden recht te doen? Een bescheiden poging: sinds 1871 hoofdstad van Italië, bijna 3 miljoen inwoners, doorstroomt door de Tiber, ooit centrum van het Romeinse Koninkrijk, de Republiek en het Keizerrijk. Rome, icoon van de westerse cultuur, gebouwd op zeven heuvels, met zijn Colosseum, Forum Romanum, Pantheon, Vaticaanstad en Sint-Pietersbasiliek, Trevifontein, Piazza Navona, Monument van Vittorio Emanuele II... **Ach Rome...!**

PROGRAMMA EN SPREKERS

OPZET De cursus vindt plaats tijdens de ochtenduren en bestaat dagelijks uit een combinatie van een plenaire presentatie en kleinschalige workshops. Tijdens de plenaire sessies schetsen de sprekers in grote lijnen de hoofdthema's. Verdieping vindt vervolgens plaats in subgroepen tijdens workshops later op de ochtend. Vanaf het middaguur bent u vrij om Rome te verkennen. Zo staat het programma garant voor een zowel inhoudelijk als cultureel hoogst interessant, maar ook ontspannend verblijf.

Zondag 6 mei 2018

Aankomst (op eigen gelegenheid)

16.30 - 17.00 uur Registratie

17.00 - 18.00 uur Welkomstreceptie

18.00 - 19.30 uur Introductie op het centrale thema door de vier sprekers

Maandag 7 mei 2018

08.30 - 10.45 uur **Kwetsbaarheid in de spreekkamer** - Nelleke Nicolai

10.45 - 11.15 uur Pauze

11.15 - 13.30 uur Workshopronde 1

Dinsdag 8 mei 2018

08.30 - 10.45 uur **Vroege ontwikkelingsstoornissen** - Wouter Staal

10.45 - 11.15 uur Pauze

11.15 - 13.30 uur Workshopronde 2

Woensdag 9 mei 2018

08.30 - 10.45 uur **Ouderdom en de psyche** - Arjan Videler

10.45 - 11.15 uur Pauze

11.15 - 13.30 uur Workshopronde 3

Donderdag 10 mei 2018

08.30 - 10.45 uur **(On)gelijkwaardige relaties** - Martin Appelo

10.45 - 11.15 uur Pauze

11.15 - 13.30 uur Workshopronde 4

Dagelijks is er na afloop van het programma een Romeinse lunch voor deelnemers en partners.

Sprekers

Dr. Martin Appelo is vrijgevestigd psycholoog en cognitief gedragstherapeut te Barneveld en Den Aniel. Zijn aandacht gaat vooral uit naar patiënten met ernstig psychisch lijden. Interactieproblematiek en veerkracht zijn voor hem kernthema's die aansluiten op zijn werk als therapeut en publicist.

Nelleke Nicolai is psychiater n.p., psychotherapeut en psychoanalyticus en is zelfstandig gevestigd te Rotterdam. Zij is werkzaam als supervisor bij de NPav, NVPP en NVP. Haar aandachtsgebieden zijn emotieregulatie en trauma bij volwassenen. Tevens is zij auteur en co-auteur van vele publicaties over deze onderwerpen.

Prof. dr. Wouter Staal is kinder- en jeugdpsychiater bij de afdeling psychiatrie van het UMC St. Radboud en het Universitaire Centrum van Karakter, Nijmegen. Hoogleraar, Leiden Institute of Brain and Cognition. Hij is opleider bij Karakter en als onderzoeker werkzaam binnen het Donders Instituut voor neurowetenschappen. Zijn expertise ligt op het gebied van ontwikkelingsstoornissen.

Dr. Arjan Videler is psychotherapeut, GZ-psycholoog en manager behandelzaken van PersonaCura, hoog specialistische afdeling voor ouderenpsychiatrie en persoonlijkheidsstoornissen, GGz Breburg te Tilburg. Zijn expertise bevindt zich op het gebied van ouderen en dan in het bijzonder diagnostiek en behandeling van persoonlijkheidsstoornissen, cognitieve gedragstherapie, autisme en gecompliceerde rouw.